

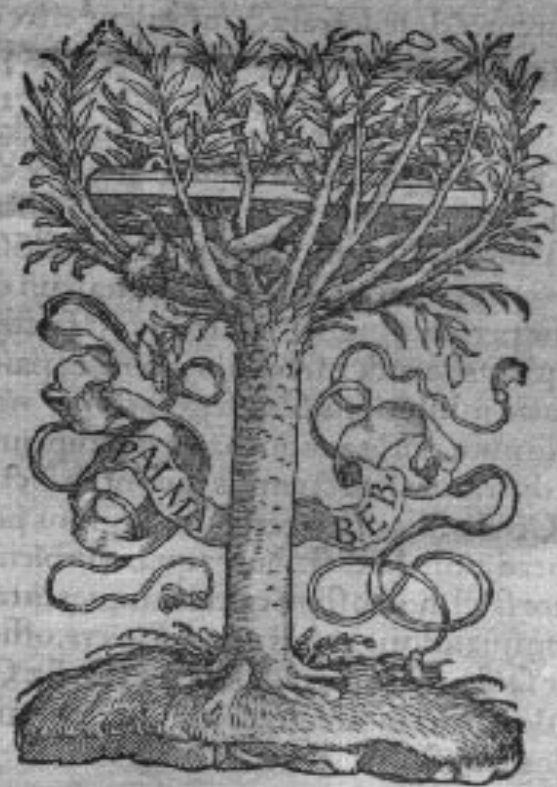
RESPONSORVM IVRIS
SIVE CONSILIORVM

DN. VDALRICI ZASII
LL. DOCT. CLARISSIMI ET IN

ACADEMIA FRIBVRGENSI QVONDAM

ordinarij, liber primus: summarijs cuiq; adiectis,
quibus res precipue obseruande magno
compendio complectuntur.

*Cum Indice rerum atq; uerborum
memorabilium locupletissimo.*

Cum gratia & privilegio ut in reliquis.

BASILEAE

APVD MICHAELEM ISING.

M. D. XXXVIII.

DN ▶ BONIFACIO AMERBACHIO,

PRVDENTI BASILIENSIVM MAGISTRATVI

à consilijs, eiusq; Academiae Legum professori doctissi-

mo, Hieronymus Artolphus Rhaetus ciuis

Basiliensis s. d.

VVM nuper Michael Ingrinius cōmunis amicus noster, nouo Zasianorum responſorum libro, iam primum ex ſua prodeunte officina, hederam pro more ſuſpendi cuperet, id ſi tua qua es autoritate, & eruditione & prudentia, fieret, omnem iniquè calumniandi uitam interceptam iri, animo ueriffime coniecit, mihiq; exorandi te prouinciam tradidit. Nec hebes uel in cæteris uiri coniectura; cui partim experientia, partim à me edo cto, omnes animi tui facultates æque ac mihi cogniſſimas eſſe oportuit: mihi autem maxime, qui in philoſophiæ tyrocinijs te familiariter cōmilitone uſus, hodie uero reſecta medendi moleſtia, te in Iuris ſcientia præceptorem, atq; in tractandis Academiae noſtræ rebus ſemper coryphæū ſequamur. Quantum græcè ac latinè poſſis nō ignari, graue quoq; rerū iudicium tuum ſæpius experti. Qua etiā humanitate, quanta denique dexteritate cunctis præſis, uerius quiſpiam ſortaliſis quàm ciuiliſis dixerit. Urget ille idem ac fortius mihi inſtrat, quod arduum Iuris ſtudiū non ſupremis, ut aiunt, labris, nec ex barbarorum perpetuò lacunis hauferis, qui ſummos quoſq; & Germaniæ & Italiæ & Gallie profeſſores, maximo ut par eſt ſumptu ſecutus, ampliore tandem cum ſcenore Baſileam redieris, quo urbem noſtram literis exornares. Nec eſt qui neſciat qua cum laude, certe multo cum auditorum tum clientū fructū, quatuordecim annis apud nos & publicè & priuatim docendo tum reſpondendo, iura exercuiſti: nec id ſordidi cuiuſdam lucelli gratia, qui alioqui ſatis amplo patri monio, honeſtaq; uxoris dote reipſum, cōiugem, liberos ac Muſas, quibus uniuerſis nihil elegantius, honeſtiſſime alere potes; ſed magis aliorū ſtudio id agis, quo ciues amicos, ac literarū ſtudioſos magna cum eorum utilitate tibi demerearis. Quantū in ſuper induſtriæ ac curæ inſtaurandi Academiae noſtræ impen-deris, omnes conſciū ſumus, cui ſerè corruituræ, unica diu columna extiſiſti: quæ ſi unquam linguis, artibus ac diſciplinis flourit, hodie tuo præcipue inſtituto flourit; quippe qui ſingulari illa tua humanitate de optimatibus, quorum in manu omnia ſita, optime ſis meritis, à quibus tandem quo hæc recte habeat, cōtenderis. Nec tamen munificentia tua, qua ornatioꝝ eſſet, hanc carere uoluifſti. Nam quantum maximus ille Erasmus Rot. fidei habuerit tibi, per me nō eſt enarrandum. Tu enim is eras cui mille inter amicos & uiuens & moriturus, ſe ſuasq; fortunas cōmiſit. Hæc pauca, doctiſs. AMERBACHI, multas inter animi tui doctes, curſim Michæle partim ſuppeditante perſtrinximus, quibus ueluti digniſſimis argumentorū ſuffragijs adactus, perſuaſum habeo te unū id poſſe quod hic deſideramus. At tu, grauioribus nimirū occupatus, de laudibus Zaſij tecū conſerendi laborē in me reiſcis. Venia qua hunc ſubire recuſas, noſtrū penitus abſteſit pudorē, tantoq; magis, qui ſæpius audiam, q̄ honorifice in præceptorū tuorū catalogo Vdalrici Zaſij quoq; memineris, cuius uiuū ac præſens paratumq; in ſcribendo ingenium, ac dicendo ſacundiam, Alciati in ſuper eloquētiam, Ripæ autoritatem, omniūq; ſimul eruditionem puriſſimis proſequendo præconijs, ita effingis, ut pleroſq; eorum imitando ſolum in multis præuertas. Eſt doctiorum tantum ſit aliorum clarè perſpicere prudentiam, cum tamen hodie eluceat quantum fuerit Zaſius, difficile non erit uel mediocriter eruditus, monumentis Zaſij album addere calculum. Eſt nempe hoc reſponſorum opus, quo nō aliud

DN. VDALRICI ZASII

LL. DOCT. CLARISSIMI, ET

IN ACADEMIA FRIBVRGENSI

quondā ordinarij, *Consilia, siue Iuris responsa,*

CONSILIVM PRIMVM.

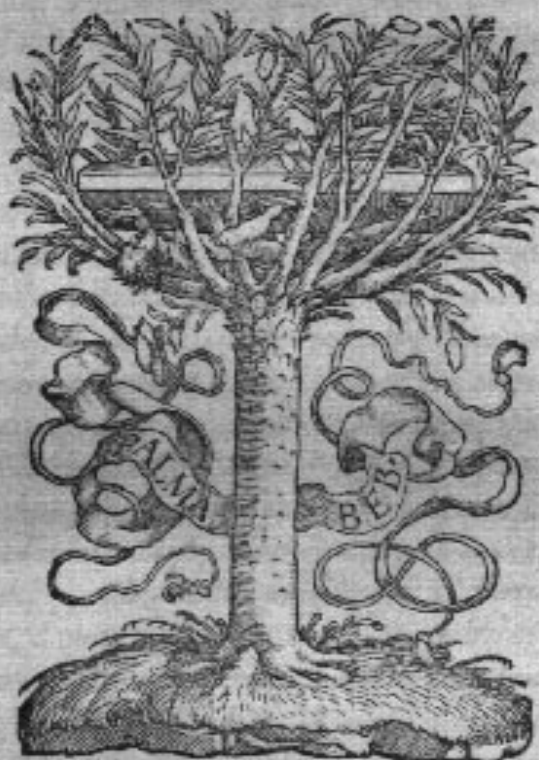
10 Diuua nos Deus salutaris noster. Orta nuper
est temporibus controuersia inter L. L. a
ctiorem ex una, & N. B. reum ex alia parte, ci
ues oppidi X. occasione hæreditatis & bono
rum, à quondā C. H. dicti N. B. uxore legiti
ma relictorū: quam quidem hæreditatē & bo
na, actor uxoris suę nomine uigore ordinatio
nis cuiusdam, quam dictæ C. H. parentes in
ter se quondam erexisse dicuntur, iudicialiter petijt & exegit, prout
in processu desuper habito latius continetur: quem processum pro
uidi & circumspecti uiri Magister ciuū & Senatus dicti oppidi X. mi
hi subscripto Doctori transmiserunt, rogantes & petentes quid iuris
responderem, & quid iudicandum foret consulerem. Visis ergo dili
20 genter actis simul cum testium attestationibus, ut ordinatius proce
dam, aliqua pro euidencia præmittenda sunt. Primum euidencia
le: Non dubitandum uidetur, quin quondam L. H. senior, & D. eius
uxor, (qui ante multos annos, ut credo, ambo decesserunt) dictæ C.
H. parentes fuerint, & postea illa C. H. mater uxoris ipsius actoris fu
erit. Secundum euidenciale: Quòd parentes inter liberos bona sua
prout uolunt, ordinare & disponere possint. Nam diuisio uel dispo
sitiō patris testati uel intestati inter liberos, etiā imperfecta, id est, sine
solēnitate, ualet. ita Bal. in l. inter omnes. C. fam. ercif. ubi est text. not.
qui uult scripturam patris tenere quocunq; modo, quibuscunq; uerbis
30 seu iudicijs disposita inueniantur: & facit l. hac consultissima. §. ex im
perfecto. C. de testā. Et licet ibidē in Authen. quod sine. requirat sub
scriptio patris, si tamen alijs monumentis uel documentis patris uolun
tas pateat, sufficit, ut tenet Salic. in d. Authen. qd sine. Vnde quia ho
die ex cōsuetudine publica sigilla probant sine subscriptione, sigillum
40 Officialis sufficeret: de quo in c. ij. c. cum dilectus. de fid. instrum. & fa
cit Bal. in l. ij. C. de reb. alien. nō alien. facit ad suprā dictā meā doctri
nam l. si cogitatione. C. fam. ercif. & que Bal. distinguit in d. Authen.
quod sine. Et sufficit uoluntatē patris inter liberos disponere uolentis,
literis uel testibus probari: literę enim & instrumenta & testes in exer
cendis litibus equipollent. l. in exercēdis. C. de fid. instrum. & per hoc
satisfit gl. in d. l. inter omnes. quæ duos testes requirit, quia sufficit in
strumentum sigillatū, nisi iura aliqua municipalia alias solennitates re

A

RESPONSORVM IVRIS
SIVE CONSILIORVM

DN. VDALRICI ZASII
LL. DOCT. CLARISSIMI, ET IN
ACADEMIA FRIBVRGENSI QVONDAM
ORDINARIJ, LIBER SECVNDVS.

*Cum Indice rerum toto opere me-
morabilium locupletissimo.*

*Cum gratia & priuilegio ut in reliquis eiusdem au-
toris libris prius à nobis euulgatis.*

BASILEAE
APVD MICHAELEM ISING.
M, D, XXXIX.

CLARISSIMO ET PVBLCI P R I V A
TIQVE IVRIS CONSVLTISSIMO VIRO, DOMI
NO MATTHIAE HELD, CAESAREAE MAIESTA
tis Procancellario dignissimo, domino & patrono suo sum
mè obseruando, Michaeli Singrinus ciuis & typo
graphus Basiliensis S. P. D.

Vanius, clariss. utr, ueteres non solum oratoriae artis peritissi
mi, uerum etiam fabularum autores, de eloquentiae praestantia
multa scripserint, qui in Amphione Orpheoque ingentem di
cendi uim subnotarunt, quorum alter rigida mouisse saxa, alter
uero quercus & ornos traxisse citbara fingitur: quod & Galli sequuti, qui
Herculi Celtico, quem ipsi patrio sermone Ogmium appellabant, tantam
eloquentiae efficaciam tribuere, quod mortales omnes sua facundia, quasi
catemulis quibusdam à lingua in aures infixis, quò uellet circumduceret. Ego
tamen adduci uix possum, ut credam, solam fandi dominam eloquentiam, lar
gum inquam illum disseferendi fulgorem, qua grandiloqui oratores ad permo
uendos imò conuertendos animos instructi, auditorem attonant, concutiunt
& prosternunt, ut admiretur, stupeat, oderit, diligat, fremat incitatus, tran
quillus subsidat, tantam habere *ὀρέγεια*, nisi uirtutibus ipsis, prudentia
scilicet, humanitate, multaque rerum cognitione sit stipata: quippe quum elo
quentia inani duntaxat citòque peritura dulcedine ac uoluptate aures demul
ceat, haec uero saluberrimos eosque perpetuos in animis nostris aculeos relin
quant, ueram philosophiam ac animorum coniunctionem nobis conciliantes.
Ad haec uirtutum eminentiam non nisi probus (ut inquit Aristoteles) con
sequitur, hanc uero improbos & maledicos etiam nancisci posse in confesso sit.
Adde quod uel sola humanitate, iuxta M. T. Ciceronis & Epicteti summi
philosophi sententiam, nihil prius, melius, amabilius ue sit, nihilque quod magis
alliciat homines ad diligendum: siquidem eius gratia eos etiam quos antea nun
quam uidimus, unice quodammodo diligere solemus. O fortunatum cui contigit his
rigari fluminibus, dignus nimirum qui rerum & publicarum & priuatarum gu
bernacula moderetur. Et sane haec tam praecleara rarissimaque animi ornamen
ta in te splendidissime elucere, atque ita ad palmam niti ut alterum cum altero æ
mula paritate concertet, summumque gradum attigisse, tum iam olim uniuersis bo
nis & doctis, tum uero & nuper mihi constare coepit. Nam cum anno superio
re Spira ad iter iam accinctus, quietem tuam, & illam quidem nocturnam, in tem
pestiuius inturbarem, duce Dn. Leopoldo Dicio V. I. Doct. ornatissi
mo, dictu tamen incredibile, quanta me humanitate exceperis, tractaris, ac di
miseris: quanta demque animi sinceritate, summoque rerum iudicio, ad optimos
quosque utriusque linguae autores recte nitideque excidendos, iusta adhortatione

DN. VDALRICI ZASII

LL. DOCT. CLARISS. CON-

SILIORVM LIBER SECVNDVS.

Adiuua nos Deus salutaris noster.

ILLUSTRES quondam principes, Fridericus
Balhazar & Guilhelmus, Marchiones N. & C.
cum Landtgrauijs Henrico & Hermanno I.
principibus, confraternitatem pacto seu statu-
to, occasione principatuū utriusq; familiae, cum
dominijs, iurisdictionibus, & omnibus alijs eo-
rum territorijs & subditis, consensu Cæsareæ
tunc Maiestatis accedente, inierunt: eo conuen-
to, quod altera familia seu domus, alteri adfisterent, tuerentur, adessent
& C. Et in euentum quo principes ex altera domo sine hæredibus ma-
sculis obirent, decedentium principum Ducatus, dominia, territoria
& C. cum om̄ibus subiectis, subditis & iuribus, ad principes alterius do-
mus, seu corū masculos hæredes deuoluerentur, ad eosq; iure proprie-
tatis pertinerent & C. nonnullis alijs ea confraternitate adiectis cautio-
nibus & prouisionibus. Quæ conuentio facta est anno Domini M.
CCC. LXXIII. prout in actis mihi præsentatis continetur. Eo-
dem deinde anno Carolus Romanorum Imperator huiusmodi con-
fraternitatem, iurisq; hereditarij successionem & communionem tanq̄
inter fratres, in præsentia principum & procerum Imperij confirmauit,
& supradictos principes ex utraq; parte, pro suo quensq; iure, de dicta
confraternitate inuestiuit, eisq; vicissim eandem in feudum concessit,
legem sub pragmática sanctione ferendo, quod altera domus, alterius
sine hæredibus masculis decedentibus, legitimi fratres, confratres & suc-
cessores censi, haberi, & esse debeant, ac si naturali natalium serie fra-
tres nati, & una progenitorum agnatione producti essent, iuribus ob-
stantibus plenissimè derogando, Imperiali suo decreto pro eiusdem le-
gis firmitate interposito & C. iuxta tenorem Caroling latiore. Deinde
anno M. CCCC. XXXIII. illustres principes T. Federicus, Sigif-
mundus, Henricus, Guilhelmus & C. cū Ludouico Landtgrauio I. & C.
uestigia maiorū secuti, dictam cōfraternitatē super uniuersis eorū duca-
tibus, dominijs & bonis renouarunt, ut altera domus alteri sine hære-
dibus masculis decedenti, iure legitimæ hereditatis succederet; hoc
prouiso, quod testamenta quæ alterutri principes facerent, rata essent,
dum tamē supra summā decem milliū floren. nō testarentur: cauto etiā
quod foeminis in alterutra familia pro tempore natis, cuilibet uiginti
millia floren. in dotem seu aliam prouisionē cōstitueretur, obligatione

*In eadem causa con-
sultat D. C. C. 516.
Vide Nam cont. 35.
n. 38. et de analogi.
c. 15. n. 237.*

Errata in hoc secundo Consiliorum tomo inter relegendum animaduersa, sic emendato.

Pag. 58. expungatur uersus 38. totus, & pro eo reponatur, Baldus in l. ea quæ. C. quomodo & quando iudex. &c.
Pag. 65. uers. 36. absoluto. & uers. 39. Alexan. in consil. 143.
Pag. 89. uers. 13. de conuersio. coniugat. Pag. 112. uers. 1. de spons. duo. 128. 1. & saltus. 154. 12. secundis actis. 175. 7. post decessionem. 190. 3. causæ cognitione. 198. 23. Sic aulici. 210. 11. ponderet. 213. 38. sursum uersum. 217. 11. sunt examinati. 222. 28. obuenientes. 254. 29. quæ ad augmentum. 259. 8. induciarum conuenta. In consilio 16. pro Leontina ualle, restitue Hepatina ualle.

BASILEAE, PER MICHAELEM ISINGRINIVM, MENSE MARTIO,
ANNO A CHRISTO NATA
TO, M. D. XXXIX.

